

LBRIS

We know
books

EDUARD CONESCU

**DESPRE TRECUT
O POVESTE DIN PREZENT**

t...

TRITONIC

Tritonic Books

București - 2023

Eduard Conescu
Despre trecut - O poveste din prezent

Copyright © Eduard Conescu
Copyright © TRITONIC 2023 pentru ediția prezentă.
Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de a reproduce fragmente din carte.

TRITONIC
Str. Coacăzilor nr. 5, București
e-mail: editura@tritonnic.ro
www.tritonnic.ro

Tritonic București apare la poziția 18 în lista cu Edituri de prestigiu recunoscut în domeniul științelor sociale (lista A2) (CNATDCU):
http://www.cnatdca.ro/wp-content/uploads/2011/11/A2_Panel41.xls

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CONESCU, EDUARD

Despre trecut, o poveste din prezent / Eduard Conescu. -
București : Tritonic Books, 2023
ISBN 978-606-749-664-2

821.135.1

Coperta: Alexandra Bardan
DTP: Ioan Dorel Radu
Editor: Rebeca Cojocaru
Comanda nr. FC01 / 2023
Bun de tipar: Februarie 2023
Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

DRAGI STRĂNEPOȚI,

Am scris rândurile următoare, pentru ca voi să înțelegeți
Amai bine epoca pe care nu ați apucat-o. S-a scris mult
despre ea, fiecare din punctul lui de vedere și din unghiul
din care a privit-o.

Ceea ce trebuie să rețineți e un mare adevăr (istoric,
social și juridic); fiecare redă sau comentează din punctul său
de vedere sau cât îl duce capul. În cele ce am scris am încercat
să fiu cât mai obiectiv cu putință încercând să prezint situ-
ația așa cum era ea văzută de opinia publică. Însă de multe
ori l-am prezentat așa cum a fost el perceput de propriile
mele simțuri.

Dacă am greșit cu ceva în privința relatării evenimentelor
din trecut îmi cer iertare, e posibil ca la 97 de ani, când am
scris aceste rânduri, să mai fi uitat sau încurcat unele date.
M-am străduit totuși să nu fac prea multe confuzii. Iar în ce
privește scrisul și gramatica, vă cer iertare, că în decursul
celor 80–90 de ani, capul mi-a fost împuiat cu N reforme
lingvistice și gramaticale, ortografice, încât nu mai știu care
e cea acceptată în ziua de astăzi.

Ce vă recomand stăruitor, este să citiți cu atenție, chiar
dacă vi se pare plictisitor, pentru că ceea ce am scris am
văzut, am trăit și am simțit cu propriile mele simțuri. M-am
străduit să redau cât mai aproape de realitatea percepută,

pentru a avea termen de comparație cu lecturile care redau situațiile din acea epocă.

Vă doresc spor la citit și cer iertare pentru toate greșelile de ortografie și gramatică de care mă fac vinovat. Calul de povară cu greu îl înveți să meargă în pas de buiestru.

Vă doresc noroc și succes.

Al vostru,
Eduard Conescu

*Din amintiri te chem
Cu ochi de foc
Te-ai dus răsând
Spre alt noroc.*

Când am intrat în școala primară, în clasa I, am dat ochi cu lumea care în mică parte îmi era cunoscută, dar firesc pentru acea vârstă, cea mai mare parte îmi era necunoscută.

Începusem școala în 1932, la 2 ani după restaurare, adică revenirea lui Carol al II-lea în 1930 – prin alungarea fiului său de pe tronul României pentru a-i lua locul, și mai ales, pentru a deveni regele României, între 1918–1930.

Lumea în care intrasem era la acea dată foarte deschisă, binevoitoare, amabilă, ceea ce fusese constatat și dus mai departe după închiderea negocierilor de pace, după încheierea războiului. Spiritul ieșean, perpetuat încă dinainte de război, probabil din vremea Unirii Principatelor, s-a menținut și accentuat, devenind o emblemă a ieșenilor.

Dacă vrem să analizăm epoca lui Carol al II-lea, inclusiv dictatura regală, trebuie să fim atenți cum facem această analiză. În primul rând să nu aplicăm gândirea noastră, din 2021, unor fapte petrecute cu aproape 100 de ani în urmă, perioada 1930–1940, pentru că procedând în această manieră, concluziile pot fi pripite și eronate.

Pe de altă parte, este necesar să divizăm activitatea regelui Carol al II-lea după comportamentul regal al familiei, de comportamentul și activitatea ca rege și apoi viața socială și culturală din această perioadă. A analiza întreaga perioadă ca un tot, cum de altfel s-a și făcut, concluziile au fost total eronate.

Prin urmare, ca familie, regele Carol al II-lea a fost dezastros. Deși însurat, având și un copil, și-a exilat soția, regina Elena, iar pe copil l-a izolat de ceea ce ar fi trebuit să fie o educație pentru vremea când îi va succeda la tron.

Și-a adus amanta, împotriva tuturor jurămintelor că dacă va deveni regele României renunță la amantă. De ce nu a renunțat? Un prim zvon a fost acela că din punct de vedere sexual, era puțin anormal, se zice că avea penisul foarte mare, ejacula foarte greu. Cu alte cuvinte nu-l putea suporta și satisface nicio femeie. Singura amantă, Elena Lupescu, a fost cea care i s-a potrivit.

O a doua zvonistică, care s-a vehiculat în epocă, era faptul că amanta îi gestiona complet afacerile, atât cele curate cât și cele necurate, încât ambii au constituit un întreg care a funcționat până la abdicarea din septembrie a lui Carol al II-lea. Restul amănuntelor, de decor, vor fi subiecte doar de cancanuri.

Când a ajuns pe tron, pentru a-l recompensa pe fiul său Mihai, l-a făcut Mare Voievod de Alba-Iulia. Asta probabil pentru că în România fuseseră desființate și interzise titlurile nobiliare. Asta de drept. În fapt, toți cei care se trăgeau din familii domnitoare purtau titlul de prinț. Boierii țării își păstrasera titlurile după slujbele pe care le îndeplineau pe lângă domnitor, fără însă a mai fi exercitate și transmise urmașilor.

Odată ajuns pe tron a instalat sărbătoarea restaurației din 8 iunie, prin înființarea unor serbări sportive, culturale în care au fost implicate în special școlile. Pentru a-și încununa veleitățile de mare rege, după câțiva ani a înființat străjeria, el fiind marele străjer. Ambele manifestații au fost create pentru a măguli orgoliul de rege „popular”.

Desigur, poporul (nu tot) probabil că nu l-a întrebat dar l-a acceptat, ceea ce este mai dureros pentru români, deși Carol al II-lea s-a intitulat (și era prin lege) capul oșterii, nu a făcut nimic pentru organizarea și dotarea armatei, când în jurul României sunau trâmbițele de război. Să amintim de afacerea Skoda – respectiv comandarea de armament în valoare de 7 miliarde lei. Suma a fost însușită de Carol al II-lea, astfel nu s-a plătit comanda și nici aducerea armamentului în țară. Când au vrut a fost prea târziu. Nemții ocupaseră Cehoslovacia, inclusiv uzinele Skoda. Armamentul rămas a intrat în dotarea armatei germane. Cum banii au rămas în România, gândul lui Carol al II-lea și al Elenei Lupescu a fost să pună mâna pe acești bani. Și i-au subtilizat generând faimoasa afacere Skoda, care se pare, cu eforturi, a dus la detronarea lui Carol al II-lea. Pe lângă această „afacere” au mai fost și altele mai mici.

În afară de lăcomia de bani pe care o satisfăcea prin afacerile anterior menționate, Carol al II-lea își mai constituise o altă sursă de venituri prin mijloace demne de mari escroci și șantajști. Unul dintre ele era foarte-cunoscut, poker. Partenerii săi indiferent de ce cărți aveau în mână, lăsau ca întotdeauna să fie luat de Carol II, fiind felicitat pentru jocul și norocul său. Scopul era câștigarea bunăvoînței regale și influențarea unor hotărâri regale în beneficiul lor. O altă metodă de a-și crea fonduri era aceea de a șantaja mării afaceriști, care îl mituiau sub formă de cadouri la diverse aniversări.

Cât despre armată și nevoile ei, nu a uitat de ele, fiind sensibil la pompoasa uniformă militară, a ofițerilor, regele Carol al II-lea a luat pe rând măsuri. Fiecare ofițer să aibă ordonanță, luată sau aleasă dintre soldați. De la gradul de

colonel în sus aveau dreptul la două ordonanțe. Ofițerul nu trebuia să fie văzut în oraș ducând pachete sau altceva.

Ce reprezentau aceste ordonanțe? Erau un fel de valet care îl ajuta pe ofițer să se îmbrace, să-i ducă pachetele, indiferent care, pentru că prin ordin regal ofițerul trebuia să aibă mâinile libere și cu mănuși. De ce? Probabil pentru a nu se diminua admirația (nu și respectul) față de rege și față de armată. Potrivit lui Carol al II-lea armata nu avea nevoie de dotări, ci de fanfaronadă¹. Astfel că, a impus ca fiecare ofițer să aibă:

- Ținută de cazarmă cu care eventual se mergea chiar și la instrucție;
- Ținută de oraș care era ceva mai elevată decât cea de serviciu de inspecție;
- Ținută de prezentare, un fel de ținută de ocazie. Pentru diverse ceremonii sau festivități;
- Ținută de gală, care era impresionantă datorită zorzoanelor ce o acopereau;

Ofițerul nu avea voie să se căsătorească dacă fata nu avea dotă (cel puțin 200.000 lei). În plus socrii trebuiau să asigure ofițerului cal de rasă, iar cavalerilor doi cai, întreținuți în grajdurile armatei.

Această măsură a regalității, care demonstrează orgoliul de fanfaron a lui Carol al II-lea a fost și interzicerea căsătoriilor cu fete care nu aveau o zestre constituită inițial din suma de 200.000 lei sau bunuri echivalente cu această sumă. Pe parcurs această sumă a crescut pentru a acoperi cheltuielile. Carol al II-lea nu concepea ca ofițerii să nu aibă fonduri cu care să-și satisfacă orgoliile sau nevoile, mai mari sau mai mici. Asta era situația armatei la 1 Iunie 1940.

¹ Laudă exagerată

*Din orice taină cerească
Și viața-mi răscolești
Nu pot uita, stau troienit
De umbra ta.*

.....

În 1939, Germania și URSS încheie un pact cu o anexă secretă în care URSS are mână slobodă cu privire la România. Ca urmare, în iunie 1940 URSS dă României un ultimatum prin care cere României să cedeze pașnic Basarabia. Ba mai mult, deși nemții nu au fost de acord au cerut și Bucovina, dar au luat-o numai pe jumătate. De furie au luat și ținutul Herța din Botoșani.

S-a convocat Consiliul de Coroană, două la număr, care au fost divizate cu privire la ultimatum. O parte din membrii acestor consilii au susținut ca România să cedeze, pentru a feri țara de nenorociri. Ori aici se punea problema că armata era inexistentă. Cea pe care a cocoloșit-o Carol al II-lea cu tot felul de ținute, sau armata care nu a fost înzestrată cu niciun fel de armament modern. Rezultatul a fost cedarea fără luptă a unei mari părți din țară, aproape jumătate din Basarabia.

Rezultatul acestei cedări a fost începutul dezmembrării României. Bulgarii au cerut Cadrilaterul. La vremea respectivă se vehicula faptul că Carol al II-lea a vândut bulgarilor cu 5 milioane lei aur, bani cu care și-a cumpărat fermă în California. O fi oare adevărat?

O altă lovitură primită de la pretenșii săi aliați Italia și Germania, care prin dictatul de la Viena, au impus României să cedeze Transilvania² ungarilor. Dezastrul fiind produs,

² O parte din Transilvania (N.E.)

în urma refuzului Brătenilor și Iuliu Maniu de a forma un guvern, regele Carol al II-lea este obligat de împrejurări să îl cheme pe generalul Ion Antonescu din exilul cu domiciliu obligatoriu la Mănăstirea Bistrița și îl însărcinează să formeze guvernul. Acceptarea generalului Ion Antonescu nu rămâne fără consecințe. În primul rând cere să i se încredințeze toată puterea statului, inclusiv prerogativele regale.

După tatonări și încercări, generalul Ion Antonescu îi cere regelui să abdice în favoarea fiului său ca fiind unica soluție. Carol al II-lea îi cere lui Ion Antonescu să aibă grijă de fiul lui care va deveni regele României. Generalul Antonescu era un regalist convins, pentru că altfel nu l-ar fi acceptat nici pe Mihai I. Acceptă și îl ia pe Mihai, ajuns rege al României sub numele de Mihai I, pentru a-l educa mai ales cu privire la rolul de rege și ce se așteaptă de la el în această funcție, ținând cont că Carol al II-lea l-a ținut departe de treburile regatului. A profitat de înclinația lui Mihai pentru mecanica motoarelor, automobilism și aviație, și i-a cultivat această îndemânare pentru a-l ține departe de tron.

Fostul rege Carol al II-lea a plecat din țară, după unii, cu luntre de vreo 4 vagoane. Ceea ce este pus sub semnul întrebării, din Timișoara până la Jimbolia legionarii au tras în acest tren regal cu intenția de a-l omorî atât pe el cât și pe Elena Lupescu.

Nu au reușit.

Rezultatul acestei lucrări istorice a fost:

Generalul Ion Antonescu a fost obligat de situația în care se găsea armata română să facă alianțe cu cine poate. Astfel a apelat la nemți. Invadarea României de armata germană și de așa-ziii concilierii germani pe sectoare de atribuții. Aproape tot comerțul extern a fost acaparat de nemți, în special petrolul și grâul (chiar și păpușoi).

Generalul Ion Antonescu a avut tăria și curajul de a-și apăra țara împotriva jafului nemțesc. Prin tratatul comercial a obținut ca nemții să plătească cu aur bunurile importate din România. Iar România pe de altă parte să plătească armamentul cu care a fost înzestrată la sfârșitul războiului. În baza acestui acord au ajuns la Banca Națională 80 de tone de aur, lingouri cu sigla Băncii Germane. Acest aur a fost confiscat de ruși după 23 august 1944, ca urmare a declarației regelui Mihai, ca fiind pradă de război, potrivit tratatelor internaționale – predarea țării fără niciun fel de tratat, cel puțin de armistițiu.

Să menționăm că după sursele vremii nu a fost semnat niciun tratat de alianță militară sau politică între generalul Ion Antonescu și Hitler. Totul s-a bazat pe marea încredere și respect pe care Hitler le avea pentru Ion Antonescu, spun aceleași surse.³

O dată cu instalarea lui Mihai ca rege al României, generalul Ion Antonescu încearcă să-și facă un guvern de români, dar care l-au refuzat. În disperare, generalul Ion Antonescu nu a avut altă alternativă decât de a apela la legionari – Partidul Garda de Fier. Aceștia acceptă să-l sprijine. Trebuie amintit că după constituirea guvernului Ion Antonescu, inclusiv pe regele Mihai, l-au îmbrăcat cu cămașă verde. Fotografia a apărut în *Realitatea Ilustrată* din noiembrie 1940. Nu era nicio nenorocire. Numai că legionarii nu au fost de acord cu asta. Odată ajunși la putere au început răzbunările împotriva celor care i-au condamnat și executat pe legionarii care au comis crimele între 1930–1940. Pe diverși șefi politici, care au contribuit sau participat la lichidarea legionarilor încă din vremea lui Carol al II-lea, de politețe și din motive de siguranță, au fost lăsați în pace.

³ Autorul nu menționează sursele. (N.E.)

Dar cea mai abominabilă crimă a legionarilor în 1940 a fost asasinarea lui Nicolae Iorga în pădurea de la Strejnicu. A urmat o serie de asasinate, răz bunări care au culminat cu împuşcarea elitei româneşti, a intelectualilor şi a politiciii, prin asasinatul de la Jilava.

Cu toate apelurile lui Ion Antonescu la linişte şi ordine, situaţia a rămas încordată. Cum regele Mihai ţinea cu legionarii, evident seria de măsuri împotriva lor s-a încercat a fi anulate sau diluate. Deşi prim-ministrul, generalul Ion Antonescu, a încercat prin toate mijloacele legale să temperze zelul acestor legionari însă rezultatul a fost negativ, iar circula produs de legionari s-a accentuat până la posibila răsturnare a generalului Ion Antonescu de la cârma ţării şi preluarea puterii de către legionari.

Se zicea că au fost tratative cu Hitler pentru a se decide cine rămâne la putere, generalul Antonescu sau legionarii. Sorţii au căzut pe generalul Antonescu. Probabil că Hitler şi-a făcut socoteala având în vedere planurile viitoare, şi a decis că îi este mai necesar un militar foarte bine pregătit, decât nişte oameni cu veleităţi de conducători, dar fără niciun merit, buni numai pentru propagandă.

Aşa se face că legionarii, din ce în ce mai îndrăzneţi, au început realizarea visului lor, debarcarea generalului Ion Antonescu, dar au fost luaţi ca din oală de autorităţile statului, care erau loiale lui Antonescu.

La cererea generalului Antonescu de a preda armele şi de a se întoarce la ocupaţiile lor zilnice, cu alte cuvinte excluşi din noua administraţie, aceştia au refuzat şi au înţeles că trebuie să lupte. Riposta generalului a fost dură, însă a fost blocată de multe ori de comandanţii militari care au aplanat conflictul în mod paşnic. Se zice că mulţi dintre aceştia erau împotriva generalului Ion Antonescu.

La Iaşi, legionarii s-au blocat în Casa Verde de la Râpa Galbenă, sediul legionarilor din Iaşi. Armata a înconjurat clădirea şi a ţinut-o sub pază. Dar atât. Deşi lumea îi simpatiza (le arunca pâine şi alte alimente de pe casa Dr. Ostapovici, vis-a-vis de Casa Verde) armata nu a luat nicio măsură din ordinul generalului Coroamă, Comandantul Corpului IV Armată, care îşi avea sediul unde este astăzi Primăria Municipiului Iaşi.

Este drept că aceşti legionari au capitulat după vreo patru zile, când generalul Coroamă le-a garantat că nu se va lua nicio măsură împotriva lor. Aşa că ei s-au transformat în mieluşei.

Un alt caz s-a întâmplat la Palatul de Justiţie, azi Palatul Culturii. S-au prezentat vreo 3-4 legionari tineri, probabil studenţi, înarmaţi cu pistoale, şi au cerut cheile şi predarea Palatului. La ora aceea, probabil 11, în Palat se afla primul preşedinte al Curţii de Apel Iaşi, care îşi avea locuinţa acolo, şi primul grefier al Curţii de Apel. De regulă, şedinţele de judecată începeau la ora 13.

În rest, celelalte instituţii nu au fost afectate foarte mult, întrucât armata a asigurat paza lor înainte ca legionarii să înceapă răzvrătirea. De altfel o imagine tipică a acelor vremuri. Pe străzile Ştefan cel Mare, Lăpuşneanu, la Fundaţie şi alte locuri erau grămezi de gheaţă, rezultate din dezăpezire şi apoi clădite pe marginea trotuarului. În spatele acestor paravane stăteau soldaţi cu puşti mitralieră sau mitraliere, gata oricând de tragere.

Ceea ce este important este că ordinul dat de Comandamentul Corpului IV Armată Iaşi a fost de ripostă, de a trage în plin în caz de exercitarea vreunui act de violenţă sau de pătrundere în instituţiile statului. Totul s-a liniştit după câteva zile.

S-a auzit că la București a fost vărsare de sânge. Cine a fost vinovat? Cei care au executat ordinul sau cei care nu l-au executat? În aceste situații soluția este a învingătorului. Cei care au fost rezonabili, care au judecat situația cu calm și și-au continuat viața. Ceilalți au sfârșit în pușcărie sau în fața plutonului de execuție.

Ca fapt divers în 1959 am stat la Gherla, în celulă cu legionari condamnați în 1940–1941. Aproape 20 de ani. Când la 28 august au venit ofițerii să întrebe cine vrea la muncă aceștia au refuzat pe motivul că nu muncesc pentru comuniști. Atunci când în 1964 au fost eliberați, toți deținuții politici, că au vrut sau nu, oare au avut același răspuns?

Și astfel s-a terminat aventura legionară care a vrut să conducă România.

*

O privire trebuie aruncată și asupra activității regelui Carol al II-lea, în perioada 1930–1940, în ceea ce privește viața culturală și spirituală. În primul rând trebuie spus că nu există sărbătoare religioasă în care se făceau slujbe, la care familia regală și guvernul să nu ia parte. Cel puțin cât dura Sfânta Liturghie, adică citirea evangheliei și ieșirea cu Sfintele Daruri.

Cu toate ifosele lui și a ibovnicei⁴, Carol al II-lea a încercat să atragă intelectualitatea de partea lui. A făcut-o subtil. A organizat activități în care a fost implicat personal, dar și prin condițiile create.

În afară de sărbătoarea din 8 iunie, Carol al II-lea s-a îngrijit ca în toate școlile să se facă serbări cu datinile de Crăciun. A înființat Tinerimea Română, în care se puteau evidenția tinerii atât pentru talentele sportive cât și pentru alte activități culturale și artistice. A înființat Fundațiile

⁴ Amantă

Regale pentru promovarea tinerelor talente literare – poeți, prozatori, artiști, care dădeau dovadă de aptitudini și talent.

A încurajat pe profesorul Dimitrie Gusti pentru a realiza Muzeul Satului Românesc, studii demografice și evoluția societății românești. A înființat și susținut echipele regale românești formate din studenți de la Facultățile de Medicină, Politehnică, Litere, Istorie, Geografie, care au fost trimise la sate cu scopul de a ajuta populația și ridicarea satelor. Fiecare lucrând în domeniul său și toți la un loc pentru gospodăria satelor, ajutând la repararea gardurilor, cotețelor și caselor de locuit ale tuturor țăranilor care aveau nevoie.

A sprijinit cu bani proprii sau de la buget pe toți cei care dovedeau calități intelectuale, artistice sau literare. A stimulat activitatea artistică, literară și sportivă a României.

Tot sub domnia regelui Carol al II-lea, acesta a schimbat organizarea statală a României. În 1937, la alegerile generale partidul *Totul Pentru Țară* a câștigat alegerile, fără a avea o majoritate clară. Se zice că regele l-a chemat pe Corneliu Zelea Codreanu să formeze guvernul. Acesta a refuzat, bănuiala căzând asupra lui Iuliu Maniu care l-a sfătuit să nu accepte. De ce, nu s-a aflat.

În lipsă de alți competitori, regele a apelat la A. C. Cuza, care a format un guvern împreună cu Octavian Goga. Cum aceștia au luat măsuri, în special contra evreilor, închizând orice activitate negustorească duminica, inexistența unor localuri sub o rază de 500 de metri față de un locaș de cult creștinesc, au determinat în cele din urmă căderea guvernului. Fiind refuzat de celelalte partide, regele Carol al II-lea la 1 februarie a demis guvernul Cuza-Goga și a instaurat dictatura regală. S-a întâmplat în 1938, 27 februarie. La această dată regele Carol al II-lea a dat lovitura și a instaurat

dictatura carolistă. Guvernul a fost destituit și și-a format propriul guvern.

Îndată, după aceasta s-a format Frontul Renașterii Naționale ce a apărut a fi partid politic. Cu acesta au dispărut partidele politice din viața politică a României. S-au dat uniforme tuturor membrilor și era obligatoriu a fi purtate pentru oricine era funcționar public (se înțelegea prin asta oricine era plătit din banii de la buget). Mai mult au creat și grade similare celor din armată.

Au fost aprobate și publicate, însă punerea lor în aplicare s-a făcut după 6–8 luni. În acest fel regele Carol al II-lea și-a consolidat dictatura. Pentru a da o aparență de legalitate a dat și o nouă Constituție care îi consacra puterile dictatoriale. A reformat întreaga legislație prin editarea noilor coduri penal și civil, procedura penală și procedura civilă. Din codurile vechi (comercial, forestier) pe unele le-a păstrat, pe altele le-a modificat, toate în acord cu noua Constituție. Cele care s-au dovedit contrare cu scopurile lui au fost abrogate.

Această reformă legislativă, atât de amplă, a produs probleme? Nicidecum. Au fost aprobate și publicate. Însă punerea lor în aplicare trebuia făcută după 6–8 luni de la publicare. S-a avut în vedere ca atât magistrații cât și avocații să se pună la punct pe îndelete cu noile prevederi ale codurilor și aplicarea lor la procesele în curs de judecată.

Nu au mai apucat să fie puse în aplicare fiindcă evenimentele care se succedau cu repeziciune nu au mai permis această aplicare. Au rămas toate în istorie sub numele de *codurile regelui Carol al II-lea*.

Să nu mai vorbim și de prestigiul pe care judecătorii erau obligați să-l păstreze intact și să se facă respectați. La acea vreme justiția era luată în considerare atât prin respectul de sine cât și prin impunerea unui comportament social, jude-

cătorii nu aveau voie să intre decât în anumite localuri, ei nu aveau voie să aibă prieteni în afara categoriei lor sociale. Erau cel mai bine plătiți funcționari din România la acea vreme. Ar mai fi multe de spus dar de acum intrăm în domeniul care este al istoricilor.

*

Viața socială atât sub domnia regelui Carol al II-lea, mai întâi, cât și sub dictatura regală s-a dus în limitele normale existente și considerate ca atare. Criza din 1929–1932 a început să-și micșoreze efectele din 1933 așa încât la începutul lui 1934 aproape că viața intrase pe făgașul ei normal, fiecare categorie socială, funcționari de stat, profesori, medici, erau bine fixați prin salarii adecvate în raport cu studiile și importanța socială a funcției.

S-a făcut o separare netă între funcționarul de stat și particular. În toate cazurile funcționarul particular era mai bine plătit decât funcționarul de stat la funcție echivalentă. În afară de asta funcționarul public mai avea și unele avantaje pe care cel de la stat nu le avea. În schimb cei din particular nu aveau avantajele celor de la stat, cele mai importante erau pensiile și călătoriile pe calea ferată.

Funcționar la stat era tot acel funcționar care era plătit de la buget prin urmare măturătorul de stradă era egal în drepturi cu primul-ministru. Cel puțin teoretic amândoi aveau dreptul la pensie. Când Cuza-Vodă a stabilit sistemul de pensii, a stabilit și contribuția acestora la Casa de Pensii, calculată astfel încât să ajungă pensionarului până la moarte. Pensia a fost stabilită la paritate cu salariul net din ultima lună înainte de pensionare. Într-un singur caz, pensia era mai mare decât salariul net, atunci când se adăuga cota de procente pentru anii serviți în plus peste baremul de pensionare. A avut și are caracter mutual. Din această cauză nu